

Előfizetési díj.

Videkre postai vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra nyban	1 frt 50 kr.

Egész szám ára 7 kr.

Megjelenik mindnap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESSEBBI CIKKEK DÍJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak töre 6 kr. Bélyegjű minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest-on Haasenstein et Vogler hirdetés közl. irodája. Weisz Mór hirdetések felvétel. irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztár 5. sz.

Nyitási czikkok garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama negyedik évfolyamára.

A „Ket” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 frt.
Negyedévre	4
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egész szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélsebbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz gyszerre beküldött előfizetés után tiszteleldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Ket” kiadója.

Kolozsvár választ.

(L—t.) Kolozsvár szereti magát az országgrész vör-városának nevezni s ha tekintjük az itelligentia, vagyon és születés azon eleit, melyek a tiszta magyar városban szerepelhetnének, valóban részünkről sem volt semmi kifogásunk ez elnevezés ellen.

Sajnos tapasztaltuk azonban nem egyszer, hogy a közügyek iránti indolencia a megvezetők elemeket télenességre kárhoztatta az illetékes vezetők és intézők helyett gy-egy clique homályban manipuláló kezű ragadtak magukhoz a gyep-lőt s alattoman szőtt intriguák döntöttek a legelőbvegőbb intézkedések sorsa fölött.

Most regint egy elhatározó pillanat előtt állunk f. hó 26-dikán következik el ama nevezési nap, melyen az 1876. VI. t. cz. értelmében, a közgazdasági bizottság megalakítására Kolozsvár ismét választ.

Es e választás bizony elmondhatjuk, oly messzivő, nagyfontosságú s esetleg végzetes bírási lehet városunkra nézve, a minő sem az országgyűlési képviselők, sem a váisi tisztviselők megválasztása nem.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

San-Franciscóból.

Sa-Franciscó, 1876. aug. 27.

Mintán itten sem rendelkezem anynyi phisikai-vel, hogy az általunk a Hudson folyón fel, a Champlain taván, a St. Lawrence folyamon, anadán, az északi tavakon és az egész amikai Continensen, sok száz mért-földekre terjedő sivatagon keresztül ideig meg-telt hosszú, áradásos és nem minden élvezet nélküli utna részletes leírását adjam, azt hiszem, hogy jobbat nem tehetek, mintha abból azon részlet fogom közölni, mely érdekelt-ségünk a legnagyobb mérvben ki tudta érdemelni.

A legdekesebb látványok egyike, a mit ezen utamb közölhetek, mindenesetre a Niagara folyó isszakadásá, mert többé zuhatag-nak, vizesédek nem nevezhetem, minthogy az valóságos szakadás.

A Nigara folyó az Erie és Ontario tavak összekötő folyama. Ezen vízzörnyeteg ke-vés évvel előtt még a világ legnagyobb vize-sése, világszerte hírneves volt; hírnevéből azonban veitett, mintán állítólag, a Niagara-tól a távollyugatra a Yellow-stone-zivér és a Platta folyók terén még magasabb és a vízmennyiségét illetően is még gazdagabb esé-sek találtaak volna fel, melyek a Niagara-t háttérbe szírták.

Mindidig azonban, míg ezen körülmény még alapokban lesz constatálható, áll a Nia-

Nekünk úgy tetszik, a zsibbadt tét-lenség, a mely — nyíltan legalább — e választást illetőleg városzerte uralkodik, azt látszik mutatni, hogy polgártársaink sejtelmével sem bírnak annak a hatalom-körnek, mely a kedden megválasztandó bi-zottsági tagokat törvényszerint megilleti. Ugy látszik, polgártársaink nem is tud-ják, hogy mit fognak végezni, minő jogai-kat fognak választottjaikra átruházni akkor, midőn a választási urnába annak a tiz embernek nevét beledobva, a közgazdasági bizottságot két esztendőre megalakítják.

Egy bizottságot, mely intézkedik a közgazdasági ügyekben, gyakorolja a fe-gyelmi hatóságot, határoz a fellebbezési ügyekben (12. §.); egy bizottságot, mely-ben a törvényhatósági közgyűlésnek tiz választott tagjaival szemben a főispán, polgármester, főjegyző, a tiszti ügyész, az árvaszék elnöke, a főorvos, a kir. adófel-ügyelő, a kir. építészeti hivatal főnöke, a tanfelügyelő, a kir. ügyész, a posta és a táviratkerület igazgatója s tehát ösz-szesen 12, a legjobb esetben 11, nem a törvényhatóság közvetlen befolyása alatt álló tag szerepel (1. §.) s így dönt a város legvitalisabb ügyei fölött. Egy bi-zottságot, mely minden hóban ülést tart-va, állandólag intézkedik a közgazdaság mélyreható kérdéseiben, míg a város ma-ga, törvényhatósági közgyűlése által, csu-pán évenként kétszer nyerhet — olyan a milyen — tudomást e mondhatni souve-rain testület eljárása felől.

Valóban nem indokoltan tehát fel-szólalásunk, mid n egy ily nevezetes ac-tus előestéjén állva, vissza nem fojthatjuk roszalásunkat a fölött, hogy városi képvi-selő bizottságunk mondhatni teljes tétlen-séggel néz a keddi választás elé.

Tudjuk ugyan, hogy bizonyos hiva-talos részről már megindítottak egy vá-lasztási névsor köröztetése; tudjuk, hogy a susogás, pustogás leple alatt már foly-nak a machinációk, olyan bizottság össze-állításának érdekében, a mely minél ke-vésbé állhasson utjába rólunk, nélkülünk féle eljárásoknak; a mely jámbor loyali-tással helyesel mindent, a mi egy bizo-nyos clique részéről jön s a boldog sem-mitveés karjaiból nézi a tisztelt előjáró-ság intézkedéseit.

De nekünk, a város terheit hordozó polgároknak, nem olyan közgazdasági bi-zottsági tagokra van szükségünk, a kik, mint a versterkter Reichsrath rusznakjai,

garára nézve az, hogy a természet ezen me-g-ragadó képe, jelenetének nagyszerűsége által, minden mivelt utazót bámulattal fog el-tölteni.

Kénytelen voltam az Amerikában egyál-talában és itten Californiában különösen tett tapasztalatok után kiemelni, hogy addig, míg az érintett körülmény constatáltnai fog, mert reclame és humbug dolgában azelsőrendű ame-rikai írók is a velők szövetkezett európaiakkal — nagyok.

Hajlandó vagyok elhinni, hogy az való-ban úgy van, de minthogy az egyesült álla-mok és a szövetezett indián törzsek közt a jelenben a helyszínen folyó háboru nekünk le-hetetlenül tette Észak-Amerikának — a Yose-mite völgyét és a pacific tengerrel párhuzamo-san menő hegylánczot leszámítva — ezen ta-lán egyedüli vadregényes vidékén, mely ezért a nagy nemzeti parknak nevezetik, a hol óri-ás magasságú meredek kősziklák, lombos er-dőktől szegélyezve, változatos szép smenariát cu-atnak fel, meglátogatni, kénytelen vagyok a mellett maradni, a mit láttam és magam meg-itélhettem és a mi három napon át bāmula-tunk tárgyát képezte.

Az Erie tó északkelti végén egy kis be-folyással bír, mely az Erie-fort-nál már me-g-lehetősen széles folyamommá lesz és így mintegy hét mértföldet fut meg. Ezen folyam, mely Canada és az egyesült államok közt a természetes ha-tárt képezi, kezdetben már, különösen szűkebb helyeken, meglehetősen eséssel és víznyomással bír s lassanként megszelesedve s tovább folyva az Erie-fort alatt két ágra oszlik, melyek az egyesült államok területéhez tartozó „gross Is-land“-ot (nagy szigetet) körülölelik és két mértföldnyi távolságban újból egyesülve a kis

fejbőlintgatásokkal fogadjanak minden elő-terjesztést; nekünk nem az érdek-egység szövetségét kell megállandósítanunk; ne-künk nem mamelukokra van szükségünk — hanem van önzetlen, minden irányban füg-getlen, szakértelmes, munkabíró polgárokra, kik tudjanak is, akarjanak is sulyt álla-ni ott, a hol városunk érdekei kerülnek eldöntés alá; a kik függetlenségüket meg-örják mind fel- mind lefele, a kik ma-gukra vállalva a munka terhét, nem is ijednek vissza tőle, hanem részt vesznek mindenben s valódi ellenőrei minden lép-tén-nyomon tisztviselőinknek, a kiket nem azért választottunk, hogy uraink, hanem, hogy hiv szolgáljunk legyenek.

Elvártuk volna, hogy városi képvi-seletünk valamelyik tekintélyesebb tagja nyílt értekezletre hívta volna össze a com-munitás valamennyi tagjait s a választan-dók névsora ne alattomban és cliqueszerű-leg állapítottat volna meg. Ez illetet volna Kolozsvárhoz, az országgrész u. n. vezérvá-róshoz.

De, ha ez immár elmaradt, legalább legyenek résen polgártársaink a választás alkalmával, hogy a nagyfontosságú ügy-hez méltó önértékeléssel mondassuk el: Ko-lozsvár választott!

— A kiegyezési tárgyalásokról

távirják a „Bud. Corr.”-nek Bécsből: Az új fogyasztási adójavaslatok tárgyalának szept. 21-én értekezlet volt, mely a Merfort és Baum-garten által szerkesztett javaslatokat csekely módosításokkal elfogadta. E javaslatok értel-mében a szesz és czukor megadóztatását sok-kal biztosabban és hathatósabban fogják ellen-őrizni, mint eddig. Az eredetileg tervezett kő-olajadó és fogyasztóadó elejtetnek tekinthető. A vámtarifa teljesen meg van állapítva, de a külfölddel folytatandó alkudozások módja iránt még nem egyeztek meg. A közös miniszteri értekezlet, mely 1/2 óra kezdődött, és egy óráig tartott, helybenhagyta a szakminiszterek ezen megállapodásait és az actio programmjá-ról tanácskozott, de határozat nem létesülhe-tett. Holnap vagy holnapután alkalmassint An-drássynál lesz értekezlet. A bankkérdésről még nem alkudoztak.

— Szabemegye szervezése

tárgyában a f. hó 4-ki közgyűlésből kiküldött 35 tagu szervező bizottság közgazdasági osztálya f. hó 21-én ülést tartott, melyen megállapí-tatott a megye új beosztása. E szerint Szabem-

megye hét szolgabírói járásra osztatnék, u. m. a disznói, vurdói, keresztényiszegeti, resinári, (ezek Szabem székelyhely), ujegyházi (Ujegy-ház székelyhely), szerdahelyi (Szerdahely sz.) és szászsebesi (Szász-Sebes székelyhely) járá-sokra. Ezeken kívül két rendezett tanácsu vá-roso lesz a megyében, t. i. Nagy-Szabem és Szász-Sebes. A megye központi tisztviselőségét 1 alispánból, 1 főjegyzőből, 3 aljegyzőből, 1 tiszti ügyészből, 1 főkönyvvivőből, 1 segéd-könyvvivőből, 1 megyei főorvosból, 1 megyei alorvosból, 1 sebészből, 1 mérnököl, 1 erdősz-ből, 1 árvaszéki elnök s 2 ülnökből s a mind-ezekhez szükséges segéd- és kezelő-személyzet-ből indítványozza a bizottság összeállítani, a vidéki tisztviselőség pedig 7 szolgabíróból s a segéd-személyzetből fogva állani. Ezeken kívül a bizottság, megállapította a megyei állandó bizottág számát, mely negyven tagból állana. Végre a főispán szóba hozta az új megye czi-merét is, mire nézve abban állapodott meg a bizottság, hogy a czimer az egyesített székek czimereit lehetőleg egyesítse.

A kegyes tanító-rend kolozsvári társházának évszázados ünnepe.

Majdnem három század óta küzd a Ka-lazanti József ősnemes eredeti spanyol által 1597-ben alapított s 1676-ban Magyarországra is behozott kegyes tanító-rend, kitaró szorga-lommal s fáradhatatlan buzgalommal az em-beriség legszentebb érdekében, ektatva és ne-velve a gondjára bízott ifjúságot s az isteni fő-lelem alapján nemesítvén a növendékek lelét és szívét.

Daczára a fondorlatoknak és üldözések-nek, miket a rend alapítója, különösen Zozius Marius s Cherubini István atyákól szenvedett, daczára, hogy az alapító, mint 84 éves aggas-tyán, az inquisitio elő huzoztatott, a kegyes iskolák mind inkább szaporodtak s a rend a római pápától különféle kiváltságokban része-sítettvén, Európa majd minden tartományában elterjedt.

E rend törhetlen hűséggel működött min-dig a catholicus szellemű vallás-erkölcsi neve-lés ügyében, minek folytán tekintélye nemcsak folyton nőtt, de az uralkodó bizalmát is any-nyira kinyerte, hogy hazánkban az egykori je-zsuiták tanintézetének nagy része a kegyes ta-nító-rend gondjái alá bocsátatott.

Ez alapon működik a magasztos feladat-tól lelkesülve hűvel már két század óta a ke-gyes tanító-rend a magyar hazában s egy szá-zad óta különösen itt Kolozsvárt.

A rendkívüli érdekeltiségnél fogva, mely-lyel a természet ezen nagyszerű színjátéka iránt az utazók viselkednek és a mely páratlan a maga nemében, különösen, ha az illetők oly szerencsések, mint a milyenek mi is valánk, kik ezen varázstetjes látványunk ép az ameri-kai nyár vége felé, holdvilágítottok éjnek ide-jén lehetünk tanui, gondoskodva van, hogy azt a turisták biztonságban élvezhessék; mindazon-által mégis történnék szerencsétlenségek, így például előjvetésként utánhárom nappal később-re, egy szerencsétlen, a canadai parton alá-zuhant és azonnal szörnyet halt.

A goat izland parkká van átalakítva és egy hid által az amerikai parttal egybekötve; a zuhatag alá karkák által védett lépcsők ve-zetnek, a függőlegesen lezuhanó irtózatot keltő vízzörnyeteg mögé pedig egy kiöblözéshez ha-sználó kivájt keskeny út vezet félkörben. Ki ezen helyet, melyhez a szélbarlangon keresztül juthatni (cave of winds) meg akarja látogatni, azaz, a ki a vízzörnyeteg mögé és alá akar lépni, annak egészen le kell vetkőznie és víz-mentes ruhákat kell felöltönie, melyeknek da-czára mégis bőrig megázik, minthogy az alá-zuhanó víz és vízgőz mindenütt behatol; ta-gadhatatlan, hogy ez egy igen kellemes fürdő, mely rendkívüli ségénél fogva igen is megör-demli a fáradságot, de a melyhez mindeneset-er erős idegek igényeltetnek. Magam is, mi-kor a szélbarlangba beléptem, a hol a szél-róza mind a 32 irányból fúj a szél, lélekzete-met elveszítettem s pár percze volt szükség-em, hogy vezetőmet követhessem.

Seethal Ferencz.

(Vége köv.)

Izraelita lakadalom.

(Vége)

E kegyeletos tény után újból a syna-gógába mentek, az összeeskötés eszközlése végett.

Ünnepélyesen és csendesen, ének és lármá nélkül ment ez végbe. Elöl, lehajlott fölvel, két férfi rokottól kísérve ment a völgyén. Őt kö-vette a rabbi, a két tanuval, t. i. a tanítóval s a községi jegyzővel. Ezek után jöttek a töb-bi férfi vendégek párosan, s csak ezek után jött a két nő által vezetett menyasszony, a szép, szemérmes Rebekka. A többi nők a meglehe-tős hosszú menetet zárták be.

Jákob, a völgyén, fekete nadrágban s frakkban jelent meg, mint egy mivelt ember-hez illik. A menyasszony az ártatlanság szí-nében fehérbe volt öltözve. Arcát fátyol ta-karta el; karcu derekát egy „rózsapiros színi” selyem szalag s egy nehéz ezüst láncz övedzte, egy ék, melyről ő választotta is el volt lát-va. A menyasszony holló-fekete haja tekeresek-ben volt, mindazonáltal nem viselt főkötőt, mint némely helyen szokásban van.

A többiek öltözéke felemelést nem ér-demel.

Mintán a menet a synagógába ért s min-denik a meghatározott helyél elfoglalta, a rab-bi az összeeskötést megteendő, a szőszekre lé-pett. Oldala mellett a tanuk, előtte pedig a mátkapár állott. A rabbi ihletteljes beszédben előadta a házaspárok köteleit, hogy mit kell mint ilyeneknek s mit mint állampolgároknak tenniük s végül intette őket, hogy vallá-sos, Isten előtt kedves életet folytassanak.

Párisi levél

Páris, szept. 18-án.

Az amerikai indianus harcz, mely véres jelenetekben eléggé gazdag volt, befejeztetett, még pedig a vörösök előnyére, azt azonban nem úgy kell magyarázni, mintha ők most nyugodtan pihenhetnének a kivírt babérokon, mert a küzdelem csupán ez évre fejeztetett be. Custer tábornok hadseregének lekoncoltatása után Terry fővezér összevonta az expedíció egész erejét s üldözőbe vette az indiánokat, de ezek ragaszkodva népfajuk harczmodorához, folytonosan visszavonultak a vadonokba, a csatározást csak akkor fogadva el, ha előnyben voltak az ellenséggel szemben, azonban kívül kisebb csapatokban folyton zaklatva s háborítva ezt; e stratégia csakugyan kifárasztotta a köztársasági sereget s lehetetlenné tette neki a nagyobb tömegben való előnyomulást a járatlan, sziklás utakon. Ha az indiánok most egy bizonyos helyen táboroztak s a sereg ellenük indult, odaérkeztek már nyomtalanul eltűntek s előbukkantak ismét oly helyen, hol nem is várhatták, előidézve ezáltal sokszor igen véres mészárlást. Ily körülmények között lehetetlen volt tovább gondolni az előnyomulást, üldözésre annnyal inkább, mert a tél közelg s a csatavér készítése alkalmával nem számítottak arra, hogy az ily hosszúra huzódjék. A sereg téli szállásaiba fog visszavonulni s a jövő tavasszal talán szerencsésebb lesz a földát elhagyni t. i. az indiánok végleges kiirtásában.

A chartres-i bucsu nem ütött ki oly fényesen, mint némelyek várták. Népség volt ugyan elég, mely e bucsuhelyre zárandókolt, annnyal inkább, mert az ottani nagy vásár is összeesik a bucsuval, de a távolabb eső vidékekből hiányzottak azon előkelők, kik például az 1873. évi bucsut oly hírhedt tévék.

A chartresi püspök Regnault nyilvánosan közölt levelében kifejezte volt abbéli reményét, hogy a nemzeti gyűlés tagjai s a hadsereg tisztjei ismét oly jelentékeny számmal fognak megjelenni (1873-ik évben körülbelül 100 jobboldali képviselő zárandókolt Chartresbe). A püspök reményében nagyon is csatlakozott s hihetőleg ezért nem is tartotta meg előre jelentet beszédét ez alkalommal s helyettesítette magát egy barát által. Ha az ultramontanoknak ez egy kellemetlen meglepetés, úgy kárpótlásul örülhetnek azon üzemeknek, melyekről már megemlékeztem s melyek hősei jobbra némely tábornok. Érdekelni fogja talán az olvasókat megtudni, mi tette oly nevezetessé a chartresi bucsu helyet. Ott van ugyanis egy oszdatóvó ereklje, mely pedig nem más, mint Szűz Máriának az inge, melyet a szentlélek által való fogantatástól egész Krisztus urunk születéséig viselt (tehát kilencz hónapig, nagyon feketén is nézhet akkor ki). Ezen ereklje Konstantinápolyban volt hosszú ideig elrejtve s innen Nagy Károly hozta el egy keresztes hadjárata alkalmával s szintén ő ajándékozta ezt a chartresi egyháznak.

John Holms képviselő egy terjedelmes tanulmányt bocsátott közre az angol hadseregnek jelenlegi viszonyaira vonatkozólag, melynek alapján aztán utal a szükségre ezt újraszervezni s reformálni. 1866 óta a hadügy lényegesen megváltozott s a változás azóta lényeges befolyással bírt az összes európai hadsereg megváltoztatására. Az újraszervezés szükségességének kimutatása mellett Holms azonban nem kívánja a hadsereg létszámának szaporítását hőke idején, vagy pedig nagyobb összegeket a célj keresztlvitelére szentelni.

A beszéd bevégzése után, a rabbi egy pohár bort vett elő s elmondotta a szokásos áldó szavakat. Azután átadta a völégénynek az ezüst jeggyűrűt, melyet ez a menyasszony jobb kezén levő mutató-ujjába tett, mi közben a rabbi e szavakat mondotta: „Légy áldott.“ Erre a Letuba olvastatott. Ebben különösen a völégényt illető költemek foglaltak. Az összeeskötés után átadta a bort, hogy igyák meg. A poharat elvette a férfi s a nő szeme előtt össztörte, jelölül annak, hogy valamint az üveg egészesé többé nem tehető, épen ugy nem bontható fel a mozt kötött s megpecsételt szövetség. E szokás azonban a miveltebb izraeliták közt már nincsen alkalmazásban.

Midőn az egybekelés még Isten szabad ege alatt tartották, s a mátkapár egy, négy férfi által hozott menyegyet alatt léptetett elő, szokásban volt, hogy a völégény egy borral tett poharat, mely hasonlított az orvosgás üvegekhez, a falhoz csapott, azon helyre, hol krétával vagy szénal hatszög volt festve. Ez azt jelentette, hogy mióta a jeruzsálemi templom elpusztult, nincs tökéletes öröm.

Ezek után következett a párok megáldása, s a fontos tetteket ezzel vége szakadt. Közvetlenül erre a szerencsekiváratok következtek, miknek megtörténte után a menet ugyanazon sorrendben visszatért.

Az asztalok már meg voltak terítve, s az ebéd készen volt. A vendégek nagy része itten közönséges vasárnapi öltözetben jelent meg, melyet az esküvő után ünneplő ruhákkal cseréltek fel. A völégény és menyasszony

Holms tanulmányában sok igen érdekes adat van, mely bennünket igen meglep s az igazat megvallva csaknem valószínűtlenné, hihetlenné látszik. Kiemelve néhányat belőlük: Azon legénység, mely önként a hadiszolgálatba kíván lépni, testalkatra nézve évről évre kedvezőtlenebb, tíz évi kimutatást véve alapul 1830—40-ben ezer közül 298 utasítottatott vissza, 1840—50-ben 335, 1850—60-ban 385, s 1860—70-ben 412, 1872-ik évben pedig 442. Az évi ujoncszűtséget az 1871 évi törvény szerint 32,449 ember (a militiát nem számítva ide), tényleg azonban a törvényes eszközökkel nem bírtak ennyit összeszerzeni, így 1870-ik évben csupán 24 ezer ujoncsot bírtak egészen összeszerzeni, 1874-ben 20 ezret. A létszám azonkívül igen szenved még az által is, hogy sokan szolgálat közben megváltják magukat a hátralevő szolgálati időtől s különösen azáltal, hogy igen sokan megszöknek. 1870-ben 4421 szökött meg, 1871-ben 6916, 1872-ben 7653, 1873-ban 7094, 1874-ben 6904. Hihetetlen nagy a szökevények száma s ha a kimutatás alapos, akkor az évenként besorozottak egy harmada szöknek meg. Ez adatok bizonyára igen rossz fényt vetnek az angol hadseregre, mely az előbbi időkben a legfegyelmezettbebb s legkitűnőbbben szervezettek közé tartozott, úgy hogy e sajátosságával képes volt adott esetekben a kisebb számarányt idegen hadseregekkel szembeponolni. E szerint Angliának hadserege sem mennyiségre, sem pedig minőségre nézve nem foglalja el többé azon helyet a kulturállamok között, mint azelőtt.

A francia hadseregnek is meggyűlt a baja quakerjével, mint Magyarországon a nazaránusokkal, valamint ezek, úgy azok sem akarnak fegyvert a kezükbe venni. A mostani hadgyakorlatok alkalmával több ilyen eset adta elő magát, és sem az alkalmazott büntetések szigorúsága, sem szép szó nem bírta őket rá meggyőződésük változtatására. Egyik közülük egy igen gazdag és előkelő családból származik, ő megjelent pontosan a behívásra, az egyenruhát is fölvette, de a fegyverhez hozzá nem nyult. Midőn törvényszék elé lőn állítva e miatt, az elnök kérdé tőle: „Ha önnek atyját gyilkosok támadták meg, nem nyulna ön fegyverhez védelmére?“ „Nem — mondá — mert az evangelium tiltja.“ Csak két havfogságot kapott. Közönségesen szintén csak néhány óra be szokták az embereket zárni s azután kórházi szolgálatokra rendelik.

Girardin lapjában először közölt állítólagos szerződés a német császár s az oroszok csárja között nagy feltűnést okozott, habár valódiságát vitatják sokan, mégis elhiszik, hogy e szerződési pontok meg lettek ugyan állapítva a két hatalomvívők között, de alá nem írva. Az Estafette mesés dolgokat beszél, hogyan került ezen állítólagos okmányok hiteles másolatja Girardin kezébe, magára Girardin pedig invitálja a kételkedőket magához, hogy bírálják az aláírási hitelességet; Girardinnek ezen föl-szólítása nagyon naiv, mintha minden ember képes volna constátálni egy porosz irodafőnök aláírásának hitelességét. Beszéli azt is, hogy az itteni ottoman követségénél kohlolták volna.

A köztársasági elnök ma elutazott ismét részt venni a hadgyakorlatokon és pedig ez alkalommal a 3-ik s 4-ik hadosztályban. Mint a hozzá közel állók beszélnek, Mac-Mahon igen meg volna előgedve a hadsereg kiképzettetésével.

Báró d' Arny Sándor.

is egy kissé nagyobb kényelembé helyezték magukat.

Egyszerre több asztalnál volt felterítve. Férfiak és nők együtt ültek, s a nőtelen férfiak is. A völégény vette az e célra külön sültt kenyeret, megvágta, elmondotta a szokásos áldó szavakat, s minden vendégnek egy részletet adott abból. Ezután hozták a levest. Ennek megtörténte után, elővette az elébe rakott főtt tyukot, levágott belőle egy darabot, megetté, s a többi a körülötte ülők közt osztotta fel.

Következett ezután a zöldség, sült, torta. Inni való: ser és pálinka volt; bort csak az előbbelöknél lehet találni.

Az ebéd alatt jó kedv uralkodott; a zene játszott, s a pohárköszöntésnek hossza vége nem volt.

Ebéd alatt a kántor minden vendégre külön köszöntött, miért megfelelő jutalom-díjban részesült. Az ebéd végeztével a rabbi egy pohár bort vett kezébe, elmondotta a vendégekkel az asztali imát, s a hét áldást kiosztotta.

A szakácsné, valamint a felszolgálók másnap a vendégektől jelentékeny pénzbeli ajándékokat kaptak. A szegények, leginkább a saját felekezethez tartozók, étellel s pénzzel láttak el. Ezeket az egybekelt pár szülői adják.

A családi ünnepélyt vacsora és táncmulatság zárta be.

Spiesz.

A háboru.

Milánnak királyláj kiküldetésére vonatkozólag Belgrádban a sajtó-iroda tagjai azt jelentették, hogy „egy csapat részeg katona“ Milánt Szerbia királyláj kiáltotta ki.

A porta emlékiratá, a „Times“ bécsi levelezője szerint épen nem elégitette ki a hatalmakat, csak Angolszágot; az angol cabinet-beérte a „de facto“ engedélyezett fegyverszünettel, a többi hatalmak mind forma szerinti fegyverszünet kötését követelik.

Livadiában a porta követeléseit „szemtelnek“ mondották.

Pedig a porta még a „de facto“ fegyverszünetre is nehezen tudta magát rászánni; midőn a porta kijelentette, hogy a fegyverszünetet nem engedélyezheti, az osztrák-magyar nagykövet rögtön utasítottatott, használja fel minden befolyását az ellenségeskedések megszüntetésének kieszközölésére; a török miniszterek a mohamedán lakosság izgatott hangulataira utaltak és nagykövetünknek csak öt órai értekezés után sikerült kieszközölni, hogy a porta az ellenségeskedések beszüntetését rendelte el.

Ellenjavaslatokkal Angolszág és Ausztria-Magyarország készültek el; mindkét cabinet a „statusquo ante bellum“-ot akarja; az angol cabinet azonfelül Bosznia és Herzegovina részére „helyi önkormányzat“-ot, Bolgárországnak pedig közigazgatási reformokat igényel.

Az orosz cabinet, melylyel e tárgyban élénk eszmecsere folyt, meglehetősen meg van a feltételekkel elégedve; csak az a kérdés, hogy a „helyi önkormányzat“ alatt az Andrássy-féle jegyzékben javasolt reformok foganatosítását értik-e, vagy azt, hogy e tartományok ép oly függetlenek legyenek, mint Szerbia.

Időközben a fegyverszünet is sok bajt okoz. A szerb kormány már teljesen elvesztette a hadsereg feletti hatalmát; az orosz parancsnokok jóakarataától függ, hogy engedelmességek-e a belgrádi kormányoknak, vagy sem. A szerb sereg nagyobb mérvben készül harczokra, mint valaha; az orosz önkényesek egyre özlönnek; a porta már teljesen kifogyott a türelemből és a román kormánynál erőlyes felszólalást tett, a miért az orosz önkényeseket mind átbocsátja és így megszegi a semlegeséget.

Németország magatartását illetőleg az „Agence Havas“ brüsseli sürgönyek közli azon üzenet-melyet lényegét, Manteuffel az orosz csárnak megvitt. E távirat szerint „a német császár biztosítja a csárt, hogy nem feledte el Oroszországnak 1870-ben követett semlegességét; de Németország a keleti ügyekben teljes függetlenségét tartja fen és a háboru esetére — mi egyébiránt valószínűtlen esély — feltétlen semlegességet fog követni, fentartván magának az actio-szabadságot.“

Ugyane kérdésére némi világot vet a ma érkezett „Times“ két levele is; e lap porosz levelezője szerint Oroszország addig, a mig reformokat követel, a hatalmak támogatását bírja, de ha erőszakhoz folyamodik, egyedül fog állni.

Táviratok.

Mitrovitz, szept. 21. A Drinamenti vidéken sehol sincs szerb katonaság, a lakosság az ország belsejébe vonult, bár a törökök ismét visszavonultak a Drina balpartjára.

Belgrád, szept. 21. Itt egyre tört foglalt azon félélem, hogy Csernajeft formaszertini államcsinyt fog elkövetni, ha a kormány opponálna neki. Milán fejedelem nem mer a táborba menni, és Csernajeft ismételt felszólítások dacára sem akar Belgrádba jönni.

Bécs, szept. 21. Az aggasztó hírek dacára kétségtelen, hogy a békealkudozások előre haladnak, és a hatalmak közösen megállapított javaslatokat fognak a portának tenni.

Knin, szept. 18. A boszniai felkelők és a törökök között e hó 15-én heves csata volt. A felkelők Despotovics parancsnoksága alatt állanak. Dervis pasa haterzer főből álló rendes katonasággal megtámadta őket, de a felkelők elővédje állítólag egy napig visszatarotta a törököket, úgy hogy azok csak 17-én nyomulhattak Grahovo felé. A törökök utközben minden falut felgyújtottak és a keresztényeket legyilkolták.

Despotovics csapata a törököket Dula mellett megverte, kik 19-én Liona felé visszavonultak. A törökök 150 embert és két zászlót vesztek. A felkelőknek csakély veszteségök volt.

Köln, szept. 21. „K. Zitg.“ párisi távirata szerint a hatalmak már mind megegyeztek a fegyverszünet meghosszabbítására iránt, a porta még akadékoskodik ugyan, de alkalmasint szintén beleegyezik majd. A békeprogrammont előbb Derby és Suvaloff gróf tárgyalták. Az angol program első része, mely szerint Szerbia és Montenegró a status-quo-t nyeri, elfogadottnak tekintendő; jelenleg a fellázadt tartományok autonóm kormányzatáról alkudoznak, mely

kérdésnél nehézségek mutatkoznak; a hatalmak úgy látszik egyetértének az angol-orosz programmal, Franciaország minden esetre hozzájárul, a hatalmak teljes eredmény előrése után, Törökországban közös lépéseket szándékoznak tenni.

Konstantinápoly, sept. 21. Zichy gróf új megbízó levele átnyújtása után egy órai magán-khallgatáson maradt a szultánnál, ki ez alkalommal kijelenté, hogy szilárd akaratát a reformokat folytatni, mert ez az egyedüli eszköz a birodalom békéjének helyreállítására.

Bécs, sept. 21. A „P. C.“ írja: A szerb kormány ide érkezett máról kelt hivatalos jelentése szerint alaptalan azon bir, hogy ma egy küldöttség átkozza Belgrádba Milán szerb királyláj való kiküldetését. Milán fejedelem megtiltotta a küldöttségnek az elutazást és egyáltalán elrendelte, hogy az illető incidens tovább fejlődésének erőlyesen eleje vétesse.

Milánnak királyláj kiküldetése, írja a „N. W. Abendblatt“ — bécsi diplomatiai körökben igen komoly jelentőségű ténynek tekintetik. Azt hiszik, hogy ennek következtében Milán előtt csak az alternativa áll, hogy vagy el kell ismerni a pronunciamentót és felvenni a „király“ címet, mely teljes szakítást jelent Törökországgal, vagy leköszönni. A nagyhatalmak tegnap Belgrádban kijelentették, hogy Milánt csak addig támogatják, mig azon nemzetközi szerződések terén áll, melyek Szerbia nemzetközi állását szabályozzák. Ellenkező esetben pedig Szerbiát magára fogják hagyni. Sokan kétkednek azon, hogy Milán meg fogja hazudolni a hadsereget; főleg miután 15 város s ezek élén maga Belgrád, csatlakozott a mozgalomhoz. Milán számos táviratot kap az országból, melyekben felszólítatik, hogy a hadsereg nagy tényét szentesítse.

Azon esetre, ha Milán a hadsereg karjaiba vetné magát, a legtöbb nagyhatalom vissza fogja huzni Belgrádból követét. A hatalmak egészen másként fognak csoportosulni, s már e pillanatban idevonakozólag fontos tárgyalások folynak egyes udvarok között, melyek folytán egészen új helyzet fog előállni.

Monarchiánk és Oroszország között a „Daily News“ bécsi levelezőjének értesülése szerint megállapodás jött volna létre az iránt, hogy ha a békealkudozások sikerre nem vezetnének, közös intervenció történjék. Németország ezzel szemben határozott semlegességre kötelezte magát. (!) Mint hírlík, az orosz trónörökös egy beszélgetés alkalmával kijelentette, hogy Oroszország bünt követele el saját maga ellen, ha bármikép segédkezet nyujtana ahhoz, hogy Törökország fenntartassék.

Magyar lapok szemléje.

A „Nemzeti Hírlap“ szerint az összeesküvés fejei kézzre kerültek, pörük rövid idő múlva tárgyalatni fog. Nem szabadságshósk póré lesz az, közönséges bűnper lesz az. De e pörnek vannak tanulságai is. E perből kitűnik, hogy Szerbia fejedelem — talán együgyű, mint barátai monadják, de ezenkívül még egyéb is. — Egy másik tanúsága e pörnek, hogy Miletics büntársainak egy része magyar törvényhatósági tisztviselők. Nincs e világon állam, melyben az ország esküdt elenéseit kezeljék a hivatalos hatalmak! Volt módunkban már egyszer tapasztalni, mit tesz: ellenségeink által kormányoztatni. Mikor fogunk végre a magunk kárára tanulni s véget vetni azon szerencsétlen közigazgatási rendszernek, mely az ország egyes részeinek adminisztrációját az ellenségnek kiszolgáltatja?

A „Hon“ azt hiszi, hogy minisztereiink csakugyan érdemlegesen végeznek most Bécsben és a két állam közt, a kiegyezés azon alapon jó létre, mely Bécsben, májusban megállapítottatott. Sem az ország, sem a kormány érdékel, sem a szabadelvű párt álláspontjával összeegyeztethetőnek nem tartja azt, hogy a do og ujabban halasztassék, vagy hogy az új szerződés előbb egy provisoriumnak adjon helyet, sem azt, hogy a 80 millió bankadóságból, bármely teher Magyarországra háromljon. Most az utóbbi kérdés képezi a forduló pontot, ez képezi azt a fogantyut, melybe kapaszkodva, szeretnék némelyek a kiegyezést vagy elhalasztani, vagy még terhesebbé tenni reánk nézve. Sem egyik, sem másik kívánságot elfogadhatónak nem tartja.

A „Pesti Napló“ a jövő országgyűlési ülészakot munkaképesnek látja. Az országgyűlés dolgozhatik, mert minisztvárságra nincs kilitás. A cabinetben változások nem tervezetnek, kivéve, hogy annak idején a kereskedelmi tárca be fog tölteni. A pártviszonyok kevésbé szilárdak, mint a kormányviszonyok. A kormánypárt nagy többség. A független szabadelvű párt majd csak most fog szervezkedni. Programot lesz kénytelen adni, ha nem akar szétmállani. A szélsőbal marad a régi. E párt megmarad curiosumnak. A legkisebb párt, a szélsőjobb arról lett nevezetes a napokban, hogy életjelt adott. Ez meglepett

miot minden, a mi szoklan. Senki róla fel nem tette, hogy még propagandát is tud csinálni. Az igaz, hogy a erdélyi conservatív magnások és urak pronunciamentója is inkább hasonlít az összeesküvés, mint a párttitéshez. Rettenetesen félnek az emétől s igen óvatosak a gondolkodásban. Epártból soha se lesz senmi, mert sem politika, sem alkalmas vezérei, sem közkatonái nincsenek. Egy szöglet az uri casinoban, néhány szavazat, két subventionált hírlap olvasó izűsőség nélkül: ez a magyar conservatív pártelen kiadásában.

A közösvári bversenyek.

Tegnap délután 2 ókor kezdődött a tartott megaz idei első lövőny. Az idő hideg és mogorva volt s az olyk kikandikáló napot mindegyre szürke felhők ártak el, és hideg szelet s a futtatás vén eszt hozva magukkal. Ily téli időben a közönségnek sem volt nagy kedve kitenni magát az idő gorombaságainak; tehát nagyon kevés nézői voltak a versenynek, habárja versenyre iránt az utóbbi években mutatkozó érdekltséget tekintve, valszá-núleg mind ott voltak, akik ki akartak jöni, a baj pedig az, hogy manár ez akarat kevés emberben van meg. A léts közönség azelőtt is inkább a ragyogó arisztocrazia kedvéért jött ki, itt pedig csak tíz eszűd alatt egy alakulást történt, a cizfraliberias eseléddekel felszerelt, pazar fényű népes fogatok, melyeknek hosszú sora megtöltöte volt a belső és külső közepűtazt, ma má csak emlékekben élnek. Szegényedünk minenfelé, de minden osztály között aristokratia leginkább. Könyű volna ennek megmondani az okát, de a nélkül is tudja azt mindenki.

Volt tehát most négyhárom megleve, a többi üresen. Ha a közönséért és nem a nemes fajú lovak fentartás kedvéért tartatnának e versenyek, azt mondnák, hogy kidobja az állam azokat a fényes ranyokat, melyeket e gyepre szór. Így is azonban bizonyos, hogy sanyaru pénzügyi viszonyok között itt legtöbb joggal lehetne kezdeni a megtakarítást.

Visszatérve azonban má versenyre, joggal elmondhatjuk róla, hog érdekes volt mindenik futás kimenetele késges volt s bár nem nagyon híres, de szépállatok vettek részt benne.

Az első díjra: 300 . 10 frankos arany, adja az állam, futhatott minden Erdélyben elletett kauca és mén. Nyolc nevezés közül kiltott br. Wesselényi Béla, Zeliá-ja, gr. Teleki Géza „Othello“-ja, grötlen Sándor „Villám“-ja és br. Wesselényi Miklós „Figurá“-ja. Ez utóbbi egy hosszú deru, szép termetű 5 éves kanca, sehogysam állata hátán az embert s a mint megindult, riélyos vad ugrándorások között akarta jock-ját leküldeni hátáról, a jockey ritka ügyeséggel pár perczig fentartotta magát, de végé is a ló kívánsága teljesült s lovasa lebukott, maga pedig futásnak eredve, egy helyt az lébe futó emberek elől kitérve, egész könnyűleggel ugrotta át a magas korlátot és elszágubtt. A versenyt újra kezdték. Az első körűben Zelia vezetett, követte Villám és hátul Othello, a második kerülőben Villám átengedt a két másiknak a versenyt, melyben még mid Zelia vezetett, az utolsó fordulónál azonban Villám előcsapott és megverte Zeliát, 4 percz és 30 m. percz alatt járta meg kétszer atért. Három száz aranyot gr. Teleky Géza nyert.

A hólgyek díjára a verseny szintén érdekesítő volt. Ketten álltak ki a pályatérre. Br. Wesselényi Béla Zsaneját ülte gróf Forgách és gróf Telek Géza Delejét Jékei főhadnagy, a lovak egyike sem igért sokat. Távolság 2010 méter azaz másfél angol mértföld. Az első pillanatt az utolsóig szép futásban haladt a két lögmás mellett s kevéssel a célponit előtt holt Zonave egy fél lóhosszal Delej elő s nyert el a tiszteletdíjat.

A második államdíjra 200 drb. aranykét igen szép ló, „Zebetta“ br. Wesselényi Béla 3 éves kancaja és gr. Sztáray János „Peeler“-je állott ki. E versenyben br. Wesselényi Béla az erdélyi részek legbuzgóbb lenyészője aratott megérdemlett győzelmet. Zebetta egész nyugalomsággal futott Peeler meett az utolsó fordulóg, ekkor kényelmesen rsa elő léptetett, Peeler alig bírta már a so korbácsütést, mig Zebettára a jockey kezé sem emelte s valódi angol hidegvérrel elsőné bevágatott. Négy egész és 11 m. percz alatt járta meg a tért, tehát 19 m. perccel előbb mint a 300 drb. arany nyertese.

Az akadályversenyben br. Wesselényi Béla Syrene-je, gr. Teleky Gza Bomerange-a és b. Wesselényi Miklós Tabor-a vett részt, az első gr. Forgách, a másikat br. Bánffy György ülte. A széles árkoztóglarakást és sőnyegátot könnyűséggel ugrotta át mindhárom; a második kerülőben azonban Bomerange már meglehetősen elmaradt, az utolsó akadálnál lovasa is lebukott s a másodtónak hagyta a tért. Elsőnek ügyes lovagjál Talabor érkezett be és lett a nyertes.

Ezzel az első nap befejeztett.

POLCZ ALBERT MŰCSARNOKA
 czég alatt

POLCZ ALBERT.